

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.166/2010/12. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. július 8. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A rablás büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője, valamint a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Miskolci Városi Bíróság 41.B.2252/2008/31. számú ítéletét és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2.Bf.577/2009/5. számú ítéletét az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Miskolci Városi Bíróság 2009. március 20. napján kihirdetett 41.B.2252/2008/31. számú ítéletével az I. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett rablás büntetében (Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont), a II. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett rablás büntetében (Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont) és sikkasztás vétségében (Btk. 317. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat) állapította meg.

Ezért az I. rendű terheltet 5 évi börtönbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra, a II. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 3 évi börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. A bíróság rendelkezett a járulékos kérdésekről is.

Az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállása 1. pontjában foglaltak szerint a II. rendű terhelt és a sértett a kaszinó játéktermében teremőrként dolgozott.

A nap folyamán a játékteremben az I. rendű terhelt felkereste a II. rendű terheltet, akivel anyagi gondjaikról beszélgettek. A II. rendű terhelt felvetette, hogy rabolják ki a kaszinót. Közölte, hogy a játékgépekben a szokásos mennyiségű pénz van. A két terhelt között a rablás módjának részleteit érintően pontos megállapodásra nem került sor.

A II. rendű terhelt a hajnali órákban két játékgépet leürített. A pénzt a szokásoktól eltérően nem a páncélszekrénybe, hanem a pult egyik fiókjába rakta, majd telefonon felhívta az I. rendű terheltet. Az I. rendű terhelt ekkor még a közösen eltervezett cselekményt elhárította, később azonban megjelent a Szórakoztató Központ hátsó bejáratánál. A gyakorlat szerint az utolsó vendég távozását követően a játékterem hátsó ajtaját bezárták. A II. rendű terhelt azonban már várta az I. rendű terheltet - az ajtót kinyitotta neki. A fejére sötét áttetsző anyagot húzó I. rendű terhelt azért, hogy tette a játékteremben lévő más személy előtt hitelesnek tűnjön, először a II. rendű terheltet rántotta el a kezénél fogva oldalra, és fejmagasságban egy kést tartott elé, közben kiáltozott. A kiabálására a sértett teremőr a hang irányába indult, ám amikor meglátta a kialakult helyzetet, rémületében a játékterem felé futott. Ekkor az I. rendű terhelt elengedte társát, és a sértett után eredt. Őt elkapta, a falhoz nyomta, a száját befogta, és a kést a sértett nyaka elé tette. A II. rendű terhelt a sértett felé indult, majd - miután az I. rendű terhelt a sértettet elengedte - a hátsó ajtón keresztül maga előtt tolva őt, társa támadása elől "kimenekítette". Az épületet megkerülve az étterem biztonsági őrétől kértek segítséget. Közölték, hogy a kaszinót kirabolták. Mire azonban a biztonsági őr a játékteremhez ért, az I. rendű terhelt a kiszolgáló pultban elhelyezett kazettából magához vett 5,7 millió forint készpénzzel már eltávozott. A sértettet ért 5,7 millió forint kár nem térült meg.

Az elsőfokú határozat jogi indokolása szerint az I. rendű terhelt a játékteremből úgy vitte el az automatákból kivett pénzt, hogy annak megszerzése érdekében a sértettel szemben élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmazott. A cselekmény elkövetéséről előzetesen tudomással bíró II. rendű terhelt elé a sértett jelenlétében fejmagasságban egy kést tartott, majd a menekülni próbáló sértett nyaka elé tette a nála lévő kést, miközben a száját befogta. Az I. rendű terhelt játékterembe bejutását a II. rendű terhelt segítette elő, amikor a hátsó ajtót kinyitotta. A terheltek egymás tevékenységéről tudva, szándékegységben valósították meg a

bűncselekményt, a rablást társtettesként követték el (elsőfokú ítélet 18. oldal hatodik bekezdés).

A másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Az I. rendű terhelt esetében a társtettesi elkövetés megjelölést mellőzte. A II. rendű terhelt nevét helyesbítette, a rablás bűntettében kifejtett tevékenységét pedig bűnsegédi elkövetésként értékelte. A II. rendű terhelt főbüntetését 2 évre enyhítette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú ítélet jogi indokolása szerint a II. rendű terhelt a többmozzanatú rablási cselekmény egyik törvényi tényállási elemének megvalósításában sem vett részt, csupán segítséget nyújtott ahhoz, hogy társa a kitervelt rablást eredményesen végrehajtsa.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terheltek meghatalmazott védői felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő.

Az I. rendű terhelt védője az indítvány indokolásában az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását nem vitatta, de a helytelen jogi következtetést sérelmezve a bűncselekmény törvénysértő minősítését kifogásolta. Vélekedése szerint az I. rendű terhelt ténylegesen erőszakot nem alkalmazott. A fenyegetés a sártett alkalmazott megtévesztésére szolgált csupán, azért, hogy a II. rendű terhelt által kisebb összegre már korábban elkövetett sikkasztást, illetve az ezáltal keletkezett pénzhíányt a kaszinó pénzének megszerzésével leplezzék. A "megtévesztő" fellépéshez az I. rendű terhelt csupán segítséget nyújtott, enélkül a sértettben a rablás téves képzele nem alakult volna ki. Az alkalmazott fenyegetés nem értelmezhető a rablás törvényi tényállásának keretei között, mert a tanú megriasztásának célja nem a pénz megszerzése, hanem a megtévesztés volt. Az I. rendű terhelt cselekményének helyes minősítését a védő felülvizsgálati indítványában pontosan nem jelölte meg, csupán utalt arra, hogy az akár társtettesként elkövetett csalás büntette, akár bűnsegédként megvalósított sikkasztás büntette is lehet. Ezek a büntetési tétele pedig lényegesen enyhébb az ítéletben megállapított minősített rablás büntetési tételénél.

Mindemellett a védő a két terhelt büntetése közötti nagyfokú eltérést, az ítélet súlyos belső aránytalanságát is sérelmezte. A jogerős határozatok megváltoztatását, az I. rendű terhelt cselekménye minősítésének megváltoztatását és a börtönbüntetés lényeges enyhítését kérte.

A II. rendű terhelt meghatalmazott védője felülvizsgálati indítványát a Be. 416. § a), b) és c) pontjaiban írt okokra alapította. Az indítvány szerint a tényállás nem tartalmaz arra

utaló adatot, hogy a II. rendű terhelt a sértettel szembeni erőszakról, fenyegetésről előzetesen tudott volna. Olyan bizonyíték sem merült fel, melynek alapján egyértelműen megállapítható lenne, hogy a II. rendű terhelt a pénz megszerzésének tényleges, tervezett módjával részleteiben tisztában lett volna. Mindezek folytán nem erőszakos vagyon elleni bűncselekmény részese, hanem lopás bűnsege, mert a részt nem lehet felelősségre vonni a tettes olyan magatartásáért, amellyel az - mennyiségi vagy minőségi túllépés okán - többet tesz, mint amire a részes ismeretanyaga, tudattartalma kiterjedt. Az I. rendű terhelt megállapodást túllépő többlettevékenységéért (excessus mandati) a bűnsege II. rendű terhelt nem tartozik felelősséggel. Mindemellett vélekedése szerint a rabláshoz megkívánt az eszköz- és célcselekmény közötti kapcsolat, ám a pénz megszerzése érdekében alkalmazott célzatos erőszak a megállapított tényállásból hiányzik. Megfelelő ténymegállapítások hiányában a cselekmény rablás büntettének nem minősíthető. Jogi álláspontját kifejtve rámutatott arra, hogy a cselekmény minősítése szempontjából irreleváns, hogy a terheltek azt hangoztatták, hogy "ki kellene rabolni valamit". Az ajtó nyitva hagyása, a pénz fiókba - és nem a páncélszekrénybe - helyezése legfeljebb lopás büntettéként minősülhet, amelynek a II. rendű terhelt a bűnsege. Végül az I. rendű terheltek a sértettel szembeni fellépése személyi szabadság megsértése vagy kényszerítés büntette megállapítására alkalmas. A II. rendű terhelt a kialakult helyzetben önkéntes eredmény-elhárításra törekedett, sőt magatartása akár a cselekmény folytatásától való önkéntes elállásnak is tekinthető, melyet az eljáró bíróságok egyáltalán nem értékelték. A védő álláspontjának alátámasztására a BH.2010.2. számú, a BH.1998.1. számú és a Pécsi Ítéltábla PIT-H-BJ-2007-1. számú, valamint a BJD.1081. és BJD. 1364. számú eseti döntésekre hivatkozott.

Indítványozta a sérelmezett határozat megváltoztatását, a II. rendű terhelt cselekményének bűnsegeként elkövetett lopás büntettének minősítését és a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztését.

A Legfőbb Ügyészség írásbeli nyilatkozatában - és képviselője a nyilvános ülésen - a felülvizsgálati indítványokat alaptalannak találta. Az I. rendű és a II. rendű terhelteket illetően a megtámadott határozatok hatályában tartására tett indítványt (BF.684/2010.). Álláspontjának lényege szerint a terheltek irányadó tényállás szerinti magatartásának minősítése és a kiszabott büntetés is törvényes. A teremőr-sértett megtámadása, falhoz szorítása, szájának befogása és a kés nyakához szegezése kétséget kizáróan testi épség elleni közvetlen fenyegetés volt, amelynek konkrét célja a sértett megrémítése révén az volt, hogy a sértett ne hívjon segítséget, a kaszinó pénze eltulajdonítható legyen. A II. rendű terhelt éppen a sértett kimenekítésével biztosította az

I. rendű terhelt számára a pénz zavartalan megszerzésének lehetőségét. Az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek is eleget tettek, így abszolút hatályú eljárási szabálysértés sem valósult meg.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen az I. rendű terhelt védője az írásbeli indítvánnyal egyezően szólalt fel. Az I. rendű terhelt továbbra is hangoztatta, hogy nem követett el rablást.

A II. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványt fenntartva arra hivatkozott, hogy a II. rendű terhelt családi körülményei rendezettek, hét hónapos gyermeke eltartásáról gondoskodik, mindezt a bíróság a büntetés kiszabása körében nem értékelte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványokban kifejtett jogi érveket tévesnek találta. A Legfőbb Ügyészség okfejtésével egyetértett.

A II. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványában eljárási szabálysértésként sérelmezte, hogy az alapügyben eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget (Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja). Elmulasztották annak megválaszolását, hogy az I. rendű terhelt által alkalmazott erőszak mire irányult. Vélekedése szerint ez az erőszak látszattervekenység volt, a kaszinó pénzének megszerzése pedig a sértett fenyegetett helyzetében szóba sem került.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az ítéleti ténymegállapítás alapján kétség sem fér ahhoz, hogy az I. rendű terhelt késsel történő, a teremőr testi épsége ellen irányuló tetteleges fellépése a kaszinó pénzének megszerzésére irányult, s ez a sértett számára is egyértelmű volt. A cselekmény körülményeit figyelembe véve az I. rendű fellépésének ugyanis más célja nem lehetett. Olyan időben érkezett, amikor a kaszinó hivatalosan már zárva volt, a hátsó ajtón lépett be fekete, fejére húzott álarcban, kezében késsel támadva. Mindezt figyelembe véve nem kellett ahhoz magyarázat, hogy a falnak szorított, nyakán az I. rendű terhelt által odaszorított kést érző tanú a cselekmény célját felfogja.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti eljárási jogsértés, amely a határozat hatályon kívül helyezését célozta - nem valósult meg. Az alapügyben eljáró bíróságok a büntetőjogi főkérdések tekintetében indokolási kötelezettségüket maradéktalanul teljesítették.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó.

A felülvizsgálati indítványok az ítéleti tényállástól eltérően hivatkoznak arra, hogy a sértett teremőrrel szemben alkalmazott élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetés valójában "látszat erőszak" volt, amit az I. rendű terhelt nem a pénz megszerzése végett alkalmazott.

Ez az érvelés azonban az ítélet tényeit nem tekintette mérvadónak, csupán kiragadott tényállási elemek önkényes jogértelmezésén alapult.

A Btk. 321. § (1) bekezdésében meghatározott rablást az követi el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítása végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot, avagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

Az irányadó tényállás szerint a terheltek magatartása a Be. 321. § (1) bekezdésében meghatározott cselekmény valamennyi törvényi tényállási elemét átfogta. Az a körülmény pedig, hogy a terheltek - maguk mentése érdekében - igyekeztek olyan látszatot teremteni, amely a támadást végrehajtó I. rendű terhelt személyazonosságának felfedését akadályozta és a kaszinó alkalmazottjaként abban közreműködő II. rendű tevékenységének valódi lényegéről is elterelte a figyelmet - nem változtathat a cselekmény jogi lényegén.

A II. rendű terhelt a játékgépekből kiürített pénzt - a könnyebb megszerezhetőség érdekében - a pultfiókban helyezte el, és a játékterem hátsó, szokás szerint bezárt ajtaját is kinyitotta. Ezzel az I. rendű terhelt illetéktelen, rablási céllal történő bejutását megkönnyítette. A terheltek célja az volt, hogy a látszat szerint a pénz megszerzése ismeretlen személyhez, és ne a II. rendű terhelthez kapcsolódjék. Az I. rendű terhelt a fejére sötét áttetsző anyagot húzott, és a magánál tartott késsel - a II. rendű terhelt tényleges közreműködését leplező hamis látszat megteremtése érdekében - előbb a II. rendű terheltet, majd a sértett teremőrt is megfenyegette. Mindez a sértett komoly megfélemlítésére alkalmas volt. Úgy érezte, hogy menekülnie kell, s ebben a látszólag ugyancsak megfenyegetett, valójában részes II. rendű terhelt a segítségére volt. Ha ugyanis a megfélemlített tanú nem távozik, a cselekmény befejezése, a kaszinó előkészített pénzének megszerzése veszélybe kerülhetett volna. A II. rendű terhelt a késsel megfenyegetett sértettet "kimenekítette" a helyszínből, ekként tevékenységével minden akadályt elhárított az elől, hogy az I. rendű terhelt az általa alkalmazott erőszak eredményessége folytán a rablást végbevigye és az előkészített pénzt megszerezve, a helyszínről eltávozzon.

A terheltek ugyan nem beszéltek meg a rablás kivitelezésének minden részletét, ám a cselekmény megvalósítása során teljes összhangban

cselekedtek. A II. rendű terhelt nem lepődött meg, amikor társa kezében késsel, fején álarccal a már bezárt kaszinó hátsó ajtajában megjelent, nem próbálta meg az ekkor már nyilvánvaló rablási szándékkal érkező II. rendű terhelt megfékezését, eltávolítását. Együttműködő tevékenységét elsősorban a saját szerepével kapcsolatos látszat megóvása és a pénz akadálytalan megszerezhetősége irányította. A kaszinó tényleges kirablásához szándékosan segítséget nyújtott, bűnsegédi közreműködésének megállapítása a tényállással összhangban állt és minden tekintetben törvényes. (ld. BH.2010.2.jogeset)

Mindezt tekintetbe véve, a terheltek cselekménye kapcsán megállapítható, hogy a védők kiragadott tényálláselemekre épített jogértelmezései helyt nem foghattak. A tényálláshoz kötöttség (Be. 423. § (1) bekezdés) azt is jelenti, hogy a jogkövetkeztetések levonása során a megállapított tényállás valamennyi részlete és összefüggése irányadó, és nem tekinthető alappal bíró jogi támadásnak az az érvelés, amely a cselekménysor egyes kiragadott mozzanatának jogi magyarázatára épül. A terheltek által megvalósított rablás bűntettében megvalósuló, a pénz megszerzése érdekében kifejtett, személy elleni súlyos fenyegetés nem értékelhető személyi szabadság megsértése bűntetteként vagy kényszerítés bűntetteként, a súlyos, testi épség elleni fenyegetés alkalmazásával történt eltulajdonítás mindezekén túl kizárja a cselekmény csalás bűntetteként, sikkasztás bűntetteként történt értékelését is. Utal a Legfelsőbb Bíróság mindemellett arra is, hogy a II. rendű befejezett rablási cselekményének kapcsán az önkéntes elállás szóba sem jöhet. (vö.: Btk. II. Cím - kísérlet és előkészület szabályai.)

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság - mindenben osztva a Legfőbb Ügyészség és az alapügyben eljáró bíróságok jogi álláspontját - a terheltek cselekményének büntetőjogi értékelésével egyetértett és elvetette a védők alaptalan anyagi jogi érvelését.

Az indítványban hivatkozott Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen csak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak. A törvényes büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés megváltoztatására pedig a felülvizsgálati eljárásban - anyagi jogsértés nélkül - nincs eljárásjogi lehetőség, miként a bűnösségi körülmények kiegészítése, újraértékelése is kizárt.

Miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem a Legfelsőbb Bíróság, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján köteles, a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés ellen a Be. 3. § (4) bekezdése szerint a fellebbezés, a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján a felülvizsgálat kizárt. Minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul (Be. 418. § (3) bekezdés). Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság a Be. 421. § (3) bekezdése alapján mellőzheti.

Budapest, 2010. július 8.

Dr. Schäfer Annamária s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Molnár Gábor s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző
Kné